

Kraków, 23.10.2019 r.

PROTOKÓŁ

posiedzenia komisji habilitacyjnej powołanej 4.06.2019 r. przez Centralną Komisję do spraw Stopni i Tytułów, na podstawie art. 18a ust. 5 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789, w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. (Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, zwana dalej ustawą) w sprawie **przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego doktora Macieja Malinowskiego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.**

W dniu 23.10. 2019 r. w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie przy ul. Podchorążych 2 zebrała się Komisja Habilitacyjna w składzie: **prof. dr hab. Maria Wojtak**, UMCS (przewodnicząca Komisji), **dr hab. Marcei Olma**, UP (sekretarz Komisji), **prof. dr hab. Ewa Kołodziejek**, US (recenzent), **dr hab. Krystyna Kowalik**, IJP PAN (recenzent), **prof. dr hab. Halina Kurek** UJ (recenzent), **dr hab. Katarzyna Kłosińska**, UW (członek Komisji), **dr hab. Ewa Młynarczyk**, UP (członek Komisji).

Posiedzenie Komisji Habilitacyjnej otworzyła Przewodnicząca Profesor Maria Wojtak, która przedstawiła sylwetkę Habilitanta oraz przypomniała zasady procedowania Komisji według stosownych przepisów prawnych. Przedmiotem szczegółowej dyskusji był autoreferat Doktora Macieja Malinowskiego, trzy recenzje Jego dorobku naukowego oraz opracowane na piśmie opinie pozostałych członków Komisji. Tytułem wprowadzenia stwierdzono, że wszystkie recenzje sporządzone w tym przewodzie spełniają kryteria wskazane w Ustawie i że dwie spośród nich **przedstawiają jednoznacznie pozytywną ocenę dorobku naukowego Habilitanta, jedna zaś przedstawia ocenę jednoznacznie negatywną.** Autorki pisemnych opinii również zajęły **odmienne stanowiska, wystawiając dorobkowi naukowo-dydaktycznemu Doktora Malinowskiego diametralnie odmienne oceny.**

Profesor Maria Wojtak, inicjując dyskusję, poprosiła o zabranie głosu tych spośród Członków Komisji, którzy wystawili Habilitantowi oceny negatywne.

W czasie pierwszego wystąpienia Profesor Ewa Kołodziejek powtórzyła swoje uwagi krytyczne zamieszczone w recenzji. Wyrażając uznanie dla działalności popularyzatorskiej Doktora Malinowskiego oraz stwierdzając, że tematyka opublikowanych przez niego w periodykach językoznawczych studiów nie odbiega od tekstów zawartych w jego pozycjach książkowych, skoncentrowała się na naukowej ocenie dwóch książek przedstawionych jako główne osiągnięcie naukowe. Uznała, że obie publikacje awansowe mają charakter poprawnościowy, ale dotyczą różnego typu tekstów, a nadany im przez Habilitanta wspólny tytuł (*Juryslingwistyka i inne problemy normatywne współczesnej polszczyzny*) budzi poważne zastrzeżenia i merytoryczne, i stylistyczne. Wskazała najważniejsze mankamenty książki dotyczącej tekstów prawniczych (*Polszczyzna. O większą poprawność językową tekstów prawniczych i nie tylko*, Kraków 2018), zarzucając Autorowi, iż nie zamieścił w niej informacji o wykorzystanej bazie materiałowej, nie oparł swoich wywodów na podstawach naukowych poprzez odwołanie do zaplecza teoretycznego (ustaleń z zakresu normatywistyki, kultury języka, juryslingwistyki), nie stworzył autorskiej koncepcji opisu tekstów prawniczych ani własnej teorii (choćby klasyfikacji błędów typowych dla rozpatrywanego typu tekstów). Najistotniejszy zarzut, jaki poczyniła Recenzentka, dotyczył wskazanych przez nią zbyt dużych zbieżności fragmentów książki M. Malinowskiego z tekstami wykorzystanych przez niego autorów. Nie były to wierne cytaty, tylko te same spostrzeżenia, te same przykłady, te same materiały źródłowe, które występują w pracach M. Zielińskiego (30 miejsc wspólnych), H. Jadackiej (13 miejsc wspólnych) i N. Józwiak (3 wspólne miejsca). Zdaniem Dyskutantki, piszący zamieszczał odwołania do tychże autorów niewystarczająco, wręcz sporadycznie, „co przeczy rzetelności naukowej i narusza dobre obyczaje w nauce”. Dokumentacja została przekazana przewodniczącej komisji. Prof. Kołodziejek skomentowała również emocjonalny styl narracji Habilitanta, określając go jako „niedopuszczalny w rozprawach naukowych” z uwagi na charakter oceniająco-deprecjonujący.

W odniesieniu do drugiej publikacji wchodzącej w skład osiągnięcia naukowego Doktora Malinowskiego (*Język niegietki. Szkice o polszczyźnie. Refleksje po dwóch dekadach XXI stulecia*, t. 1 i 2, Katowice 2019) Recenzentka skonstatowała, że zostały w niej zawarte felietony Habilitanta ogłoszone wcześniej drukiem w prasie i umieszczone na stronie internetowej Autora. Obie poddane ocenie książki mają, w opinii Prof. Kołodziejek, popularyzatorski charakter, o czym dobitnie świadczą nadane im tytuły, sformułowane nienaukowo (zwłaszcza człon *i nie tylko* w tytule książki „Polszczyzna. O większą poprawność językową tekstów prawniczych i nie tylko”). Podsumowując tę część swojego wystąpienia, Recenzentka stwierdziła, że Doktor Malinowski nie udowodnił swojej naukowej dojrzałości, nie wykazał się oczekiwaną wiedzą, dał się jedynie poznać jako „doskonały naukowy szperacz” wyposażony w umiejętność odnajdywania faktów i usterek językowych.

Poproszona o wyrażenie swojej opinii Profesor Katarzyna Kłosińska w znacznej części powtórzyła krytyczne uwagi swojej Przedmówczyni, niektóre z nich rozwijając, przede wszystkim zaś uznając prace Habilitanta za nienaukowe. Brak bowiem w tych tekstach, zdaniem Dyskutantki, opisu próby badawczej oraz postawionego celu czy hipotez wymagających weryfikacji („analiza błędów nie może być podstawą postępowania awansowego”), nie zawierają one instrumentarium naukowego i zaplecza teoretycznego („choćby przywołania koncepcji błędu językowego, normy językowej”). Dodatkowo Prof. Kłosińska wskazała, że jedna z publikacji zaliczonych przez Habilitanta do cyklu monografii (*Język niegiętki. Szkice o polszczyźnie. Refleksje po dwóch dekadach XXI stulecia*, t. 1 i 2, Katowice 2019) nie jest monografią (w myśl definicji zawartej w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 grudnia 2016 r.*), gdyż nie stanowi spójnego tematycznie opracowania naukowego – jest to zbiór porad, ciekawostek językowych z zakresu polszczyzny, niepowiązanych tematycznie. Towarzyszą temu typowe dla stylu dziennikarskiego tezy, pytania i uogólnienia oraz postulatywny ton wypowiedzi. Unaukowanie tekstów Habilitanta zatem jest pozorne, formułowanie przez Niego obiegowych stwierdzeń na temat użytkowników języka polskiego nie ma charakteru twórczego, konkluzja monografii zaś, w której Habilitant „wyraża nadzieję”, za konkluzję pracy naukowej uznana żadną miarą być nie może. Zastrzeżenia szczegółowe budzi u Opiniodawcy operowanie przez Autora sformułowaniami „język prawny” i „język prawniczy” (zdaniem Prof. Kłosińskiej Habilitant myli te dwa terminy), a także przywołane przez niego w autoreferacie pozytywne uwagi na swój własny temat. I kształt stylistyczny tego tekstu, i jego treść, według Profesor Kłosińskiej, przekonują, że Habilitant nie osiągnął dojrzałości naukowej i nie może prowadzić samodzielnych badań ani promować dysertacji doktorskich – autoreferat jest bowiem pozbawiony cech naukowości, zarówno pod względem treści (brak w nim informacji stricte naukowych, a za to są liczne opinie o charakterze publicystycznym dotyczące konieczności troski o język ojczysty, nieznanomości reguł polszczyzny itd. – nieoparte żadnymi badaniami), jak i pod względem formy (styl tekstu zbliżony jest do publicystycznego).

Profesor Halina Kurek, przystępując do wyrażenia swojego zdania, podkreśliła dobitnie, iż w ocenie osiągnięć M. Malinowskiego należy brać pod uwagę cały okres, jaki upłynął od uzyskania przez Niego stopnia doktora nauk humanistycznych, wszak do postępowania awansowego habilitanci niejednokrotnie nie przedkładają swoich monografii książkowych, tylko dorobek naukowy obejmujący cykl publikacji rozproszonych. Tymczasem w okresie podoktorskim M. Malinowski opublikował 22 artykuły naukowe i 4 książki autorskie, wśród których znajduje się poświęcona dziejom polskiej ortografii, doskonała monografia „podoktoratowa”, która dzięki swojej rozległości i wnikliwości badawczej autora mogłaby aspirować do miana książki „profesorskiej”. W dalszej części wystąpienia Prof. Kurek skoncentrowała swoją uwagę na książce

poświęconej poprawności językowej tekstów prawniczych, która weszła w skład cyklu stanowiącego główne osiągnięcie naukowe Doktora Malinowskiego. Zdaniem Recenzentki prowadzącej od dawna zajęcia dydaktyczne ze studentami i doktorantami prawa, książka Habilitanta wyrasta z przemian dokonujących się we współczesnej polszczyźnie i we współczesnym świecie, „wychodzi bowiem naprzeciw odbiorcom innym niż językoznawcy, a są nimi uczeni z innego kręgu”. Dodała ponadto, że „przystępny i klarowny sposób opisu analizowanych procesów i zjawisk, zbliżony do ujęć popularnonaukowych, potraktować trzeba raczej jako zaletę niż wadę opracowania”. W ukierunkowanej praktycznie książce M. Malinowskiego Recenzentka odnajduje wszystkie zagadnienia, których prawnicy oczekują, a których wcześniej nie objaśniała im w podobnym zakresie i w równie przystępny sposób żadna praca. Jest zatem „książką na miarę nowych czasów”, której „nie można było napisać hermetycznym językiem naukowym” i która będzie polecana przez Recenzentkę prawnikom oraz pracownikom administracji. Dyskutantka wymieniła na koniec 4 argumenty przemawiające za uznaniem cyklu publikacji Habilitanta za osiągnięcie naukowe spełniające wymogi ustawowe konieczne do nadania Autorowi stopnia doktora habilitowanego: 1/ Bogactwo materiału badawczego wyekscerpowanego z licznych i różnorodnych źródeł, 2/ jasność i staranność kompozycyjną, 3/ wnikliwość, subtelność, trafność i wieloaspektowość analiz popartą gruntowną znajomością literatury przedmiotu; 4/trafność pomysłu opracowania i walory poznawczo-dydaktyczne książek. Prof. Kurek odniosła się wreszcie w sposób polemiczny do części zastrzeżeń zgłoszonych przez Przedmówczynię, uznając, że pomimo niedociągnięć książka Habilitanta ma gruntownie przemyślaną koncepcję i informuje o źródłach, z których Autor korzysta.

W nawiązaniu do uwag Profesor Haliny Kurek wypowiedziała się Profesor Krystyna Kowalik. Ona również przyznała, że w monografiach awansowych objętych nieco niefortunnym ze stylistycznego punktu widzenia tytułem, zwracają uwagę pewne niedociągnięcia (jak chociażby brak odwołań do ustaleń prof. M.T. Lizisowej, autorki licznych studiów lingwistycznych poświęconych tekstom prawnym i prawniczym) oraz niedostatki kompozycyjne (brak wprowadzenia do omawianych w poszczególnych rozdziałach zagadnień, brak jasno wskazanego celu badań, uogólnienia obserwacji, obudowy teoretycznej) osłabiające naukowe walory książek Doktora Malinowskiego. Najważniejszym jednak ich atutem, podnoszonym dobitnie przez Dyskutantkę, jest ich zwarty charakter. Ponadto Autora znamionuje „klarowność wykładu i wyrazistość cząstkowych konkluzji popartych rozległym materiałem przykładowym”, całość zaś dowodzi „znakomitej orientacji w literaturze przedmiotu”. Doktor Malinowski zaś, według Profesor Kowalik, uchodzi w środowisku za powszechnie cenionego badacza-praktyka. Recenzentka, podejmując aspekt ilościowy ocenianego dorobku, podkreśliła: „już daty przywołanych tu publikacji dowodzą znacznej aktywności Habilitanta w dziedzinie poradnictwa. Wyjątkowość zasług w pełni może uświadomić

dopiero liczba stron druku (bez mała 2000!), może to potwierdzić imponująca liczba artykułów rozwiązujących dylematy poprawnościowe z różnych poziomów języka i jego funkcjonowania”. Profesor Kowalik ponadto przypomniała, że Doktor Malinowski jest autorem tekstów naukowych opublikowanych w renomowanych czasopismach językoznawczych („Języku Polskim” – 4 artykuły i w „Poradniku Językowym” – 3 artykuły), w roczniku językoznawczym wydawanym przez jego macierzyste środowisko naukowe („Studia Linguistica” z serii *Annales Univeristatis Paedagogicae Cracoviensis*), w recenzowanych monografiach wieloautorskich i seriach wydawniczych oraz w periodykach branżowych („CASUS”). Szczególnie ważnym argumentem podnoszonym przez Profesor Krystynę Kowalik był fakt, iż Habilitant w 2018 roku opublikował monograficzne opracowanie dziejów kształtowania się zasad pisowni w języku polskim (*Ortografia polska od II połowy XVIII wieku do współczesności. Kodyfikacja. Reformy. Recepcja. 1830-2010*). Podstawą wskazanej monografii była dysertacja doktorska napisana siedem lat wcześniej. Po uważnym porównaniu tekstu dysertacji doktorskiej z książką Dyskutantka zauważyła, iż zyskała ona nową, gruntownie przemyślaną kompozycję. Autor zmodyfikował *Wstęp* i *Podsumowanie*, uzupełnił bibliografię o najnowsze pozycje, zaopatrując monografię w obszerny, 29-stronicowy, drobiazgowy indeks, który pozwala czytelnikowi sprawnie poruszać się w obrębie całej publikacji. Recenzentka podkreśliła też: „Na tle dotychczasowych ujęć tej problematyki publikacja wyróżnia się nie tylko fizyczną objętością [...] ale przede wszystkim merytoryczną zawartością – chronologicznym zakresem badanej dyscypliny, uwikłanej w historię narodu oraz języka, zakresem uwzględnionego dorobku autorytetów i instytucji naukowych istotnych dla działań normalizacyjnych czy reformatorskich, też dzieł dokumentujących ustalenia poprawnościowe na różnych etapach rozwoju”.

Poproszona o zabranie głosu Profesor Ewa Młynarczyk wysoko oceniła Doktora Malinowskiego zarówno jako praktyka-entuzjastę oraz jako nauczyciela dydaktycznego, którego „naukowe dojrzewanie trwało długo”. Przyznała, że słabszą stroną publikacji Jego jest ich metatekstowa i metajęzykowa obudowa, „chęć przystępnego wyjaśniania zjawisk przyczynia się natomiast do wzmocnienia popularnonaukowego przekazu prac Habilitanta”, co jednak, według Opiniodawcy, nie obniża ich wartości naukowej. Przejawem wzmożonej aktywności naukowej Doktora Malinowskiego, zdaniem Dyskutantki, jest intensyfikacja dorobku w okresie podoktorskim, udział w licznych konferencjach naukowych i wkład autorski w publikacjach cieszących się renomą w środowisku lingwistycznym. Profesor Młynarczyk podkreśliła mocno, iż Habilitant jest osobą rozpoznawalną i cenioną nie tylko przez polonistów. Poświadczyła ponadto, że w Uniwersytecie Pedagogicznym „szczególnym uznaniem cieszą się formy warsztatowe, w czasie których Habilitant wykorzystuje swoje doświadczenie dziennikarza praktyka, nadzorując opracowanie i zredagowanie

przez studentów zwartych publikacji”. W tej też uczelni Doktor Malinowski sprawuje z dużym powodzeniem opiekę organizacyjną i merytoryczną nad Studium Dziennikarskim.

W dalszej części dyskusji Profesor Kłosińska przypomniała, że Habilitant wskazał inne niż monografia „podoktoratowa” (zgodnie przez wszystkich oceniana jako najlepsze jego dzieło) prace jako dowód swojej naukowej dojrzałości, a Profesor Kurek przyznała, że autoreferat nie zawiera zbyt wielu informacji na temat różnic pomiędzy dysertacją doktorską a książką poświęconą dziejom ortografii. Tym właśnie argumentem Profesor Kołodziejek uzasadniła pominięcie w swojej ocenie osiągnięcia naukowego Habilitanta jego książki „podoktoratowej”, dlatego też zapewne Profesor Kłosińska podtrzymała opinię, że nieprecyzyjnie zredagowany autoreferat pomijający istotne dla postępowania awansowego kwestie pokazuje brak dojrzałości naukowej Doktora Malinowskiego. Prof. Kłosińska odniosła się polemicznie do tej części wypowiedzi Prof. Krystyny Kowalik, która dotyczyła publikacji *Ortografia polska od II połowy XVIII wieku do współczesności. Kodyfikacja. Reformy. Recepcja. 1830-2010* – stwierdziła, że z autoreferatu nie wynika, iż jest to dzieło zmienione w stosunku do rozprawy doktorskiej, a sam Habilitant określił je (na str. 11 autoreferatu) jako pokłosie doktoratu. Jej zdaniem nie powinno się zatem brać tej pracy pod uwagę przy ocenie dorobku habilitacyjnego.

Na temat działalności popularyzatorskiej Doktora Malinowskiego wypowiedziała się z wielkim szacunkiem Profesor Kołodziejek, uznając ją za bardzo istotną, podtrzymała jednak swoje zdanie, iż obie pozycje Habilitanta przedstawione jako główne osiągnięcie naukowe, dziełami naukowymi nie są, ich Autor zaś jawi się „bardziej jako korektor tekstów prawnych a nie badacz ich języka”. Prof. Kłosińska dodała, że samo poradnictwo językowe (a taki – poradniczy właśnie – charakter mają obie publikacje Habilitanta uznane przez niego jako główne osiągnięcie badawcze) nie może być podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. W odpowiedzi na zarzut, iż Maciej Malinowski zbyt obficie czerpie z cudzych tekstów, Profesor Halina Kurek przypomniała, że Autor umieszcza przypisy i odsyłacze do wykorzystanych prac. Profesor Kołodziejek jednak uznała te zabiegi za dalece niewystarczające. Prof. Kłosińska wskazała, iż z kilkunastu przykładów zaczerpniętych przez Macieja Malinowskiego z podręcznika prof. Hanny Jadackiej tylko jeden został opatrzony odsyłaczem do źródła. Profesor Kłosińska dodała ponadto, że napisana przystępnym stylem książka Doktora Malinowskiego może być przydatna dla prawników jako podręcznik, wymogów monografii naukowej jednak nie spełnia, podobnie jak autoreferat. Na polu działalności popularyzatorskiej, zdaniem Profesor Kołodziejek „dr Maciej Malinowski jest bardzo aktywny” i „w tym zakresie zasługi Habilitanta są nie do przecenienia”. Profesor Młynarczyk w rozpatrywanym zakresie również wystawiła Habilitantowi wysoką ocenę, która jest pochodną jego działalności eksperckiej w Poradni Językowej PWN oraz gremiach naukowych i zawodowych (w Zespole Języka

Religijnego przy Radzie Języka Polskiego – współpracownik, w Krajowej Reprezentacji Samorządowych Kolegiów Odwoławczych – konsultant). Profesor Młynarczyk szczególnie mocno podkreśliła Jego „dużą rozpoznawalność wśród zwykłych użytkowników polszczyzny, dla których dr Malinowski jest niekwestionowanym autorytetem w zakresie kultury języka”.

Konkluzje

Należy uznać, że obrady Komisji habilitacyjnej nie doprowadziły do ujednoczenia zróżnicowanych ocen wystawionych w pisemnych recenzjach oraz opiniach dotyczących dorobku naukowo-dydaktycznego Doktora Macieja Malinowskiego.

Profesor Ewa Kołodziejek podtrzymała swoje zdanie zawarte w konkluzji recenzji, gdzie stwierdziła: „Gdyby moja ocena miała dotyczyć tylko tej [tj. popularyzatorskiej – M.O.] działalności, z pewnością byłaby pozytywna. Jednak jego dokonania ujętych całościowo nie mogę uznać za wystarczające do nadania mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie językoznawstwa”. W tym samym duchu podsumowała swoją pisemną opinię Profesor Katarzyna Kłosińska, uznając, że Habilitant nie osiągnął samodzielności naukowej pozwalającej mu m.in. na promowanie przewodów doktorskich czy własnych badań, Jego wkład zaś w rozwój nauki określiła jako „niewielki i nieoryginalny”.

Wedle recenzji sporządzonej przez Profesor Krystynę Kowalik „dorobek Macieja Malinowskiego spełnia ustawowy wymóg istotnego wkładu do rozwoju reprezentowanej przez Niego dyscypliny”. Zdanie to, uwzględniając cały dorobek Habilitanta jako uznanego eksperta w zakresie badań nad polską ortografią, podzieliła również Opiniodawca Profesor Ewa Młynarczyk. W myśl oceny Profesor Haliny Kurek, Doktor Maciej Malinowski jest badaczem w pełni dojrzałym i konsekwentnie realizującym swe plany naukowe oraz oddanym pracy popularyzatorskiej, co wespół z „jego szeroko zakrojoną działalnością naukową, dydaktyczną i organizacyjną” czyni zasadnym wiosek o nadanie Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

Zamykając ożywioną dyskusję, Przewodnicząca Komisji Profesor Maria Wojtak przypominała, że w postępowaniu habilitacyjnym uwzględniać należy dwa kryteria oceny: znaczny wkład Habilitanta w rozwój językoznawstwa oraz jego istotną aktywność naukową. Z przeprowadzonej dyskusji wynika, zdaniem Przewodniczącej, że w kwestii spełniania przez Doktora Malinowskiego drugiego z wymienionych kryteriów panuje zgodność pomiędzy Dyskutantami, w zakresie zaś znacznego wkładu Habilitanta w rozwój lingwistyki Członkowie Komisji nie uzgodnili rozbieżnych stanowisk.

Kolejnym punktem posiedzenia Komisji było głosowanie w trybie jawnym nad uchwałą Komisji, zawierającą opinię w sprawie nadania Dr Maciejowi Malinowskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

Wyniki głosowania: 4 głosy „za”, 2 głosy „przeciw” i 1 głos wstrzymujący się.

Tym samym Komisja podjęła uchwałę, w której większością względną głosów oddanych na „tak” wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania Doktorowi Maciejowi Malinowskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

Po podjęciu przez Komisję wyżej wspomnianej uchwały posiedzenie zakończono.

Przewodnicząca Komisji: prof. dr hab. Maria Wojtak.....
Sekretarz Komisji: dr hab. Marcei Olma.....
Recenzent: prof. dr hab. Ewa Kołodziejek.....
Recenzent: dr hab. Krystyna Kowalik.....
Recenzent: prof. dr hab. Halina Kurek.....
Członek Komisji: dr hab. Katarzyna Kłosińska.....
Członek Komisji: dr hab. Ewa Młynarczyk.....